

3.4.2020

EOAK/4739/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaisu Lehtikangas

Sallan kunnan kotihoito

Tarkastuspöytäkirja

Aika: 4.9.2019

Paikka: Sallan kotihoito
Museotie 6-8, 98900 Salla

Läsnä: Oikeusasiamiehen kansliasta:
Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin
Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Lotta Hämeen-Anttila
Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Elina Castren
Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaisu Lehtikangas

Sallan kotihoidosta:

Kotihoidonpalveluvastaava - - -
Sosiaaliohjaaja - - -
Työsuojeluvaltuutettu, Sallan Tehy ry:n pääluottamusmies - - -
Jyty Salla ry pääluottamusmies - - -
Sallan JHL ry pääluottamusmies - - -
Sallan Super ry puheenjohtaja - - -
Kotihoidon fysioterapeutti - - -
Kotihoidon lähihoitaja - - -
Kotihoidon terveydenhoitaja - - -
Johtava lääkäri - - -
Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja - - -

1 TARKASTUKSEN TOIMITTAMISESTA

Tarkastuksen aluksi apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin kertoi oikeusasiamiehen tehtävistä.

Perustuslain 109 §:n 1 momentin nojalla oikeusasiamies valvoo, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset ja virkamiehet noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Lisäksi hänen valvontaansa kuuluvat muutkin, jotka hoitavat julkista tehtävää. Oikeusasiamies seuraa erityisesti, että hyvä hallinto sekä perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 5 §:n mukaan oikeusasiamies toimittaa tarpeen mukaan tarkastuksia perehtyäkseen laillisuusvalvontaansa kuuluviin asioihin.

Tarkastuksilla kotihoitoon halutaan selvittää, miten kunnat huolehtivat heikoimmassa asemassa olevien kuntalaisten perustuslain 19 §:n mukaisesta oikeudesta huolenpitoon.

Tarkastukseen liittyvä aineisto:

- Sallan kunnan kotihoitopalvelun kriteerit
- Palveluntarvearviointilomake
- Kuusi kielteistä kotihoidon päätöstä

- 10 asiakasmaksupäätöstä
- 10 asiakassuunnitelmaa
- Omavalvontasuunnitelma
- Valviran ja aluehallintoviraston ohjaus- ja valvonta sekä tarkastuskäynnin kertomus
- Kotihoidon lääkepoikkeamien selvitys

Tämän pöytäkirjan luonnos lähetettiin Sallan kuntaan kommentoitavaksi. Sallan kunnan sosiaali- ja terveysjohtaja antoi 11.3.2019 kommentit, joita on huomioitu tekstissä tai kirjattu tähän pöytäkirjaan.

2 KOTIHOIDON PALVELUT

Sallan kunnassa on ollut vuoden 2018 lopussa 3491 asukasta, joista yli 75-vuotiaita on 625 eli noin 17,9 % väestöstä. Säännöllisen kotihoidon piirissä on 82 asiakasta ja tilapäisen hoidon piirissä 40 asiakasta. Asiakkaista noin 31 asuu syrjäkylillä. Keskustelun mukaan yli 75 vuotiaista noin 12,8 % on kotihoidon asiakkaina.

Sallassa ei ole käytössä kotipalveluhakemuslomaketta. Hakemuksen voi tehdä suullisesti puhelimesta tai henkilökohtaisissa tapaamisissa. Hakemuksen jälkeen tehdään palvelutarpeen arviointi. Asiakkaan toimintakykyä arvioidaan RAVATAR-toimintakykymittarilla. RAVAIindeksin tulee olla vähintään 1,5, jotta kotihoitoa voidaan myöntää. Jos pisteet jäävät alhaisemmaksi asiakkaan palveluntarvetta voidaan arvioida moniammatillisessa SAS-ryhmässä.

Myönnettyistä palveluista tehdään palvelu- ja maksupäätös. Keskustelun mukaan kotihoidossa ei ole tehty yhtään kielteistä päätöstä vuoden 2019 aikana.

Apulaisoikeusasiamies toi keskustelussa esille sen, että on tärkeää, että työntekijät osaavat tunnistaa asiakkaan esittämän huolen pärjäämisestään tai lisäävun tarpeesta. Asiakkaalta tulee kysyä haluaako, hän asiansa käsiteltäväksi hakemuksena, johon hänellä on oikeus saada kirjallinen päätös oikaisuvaatimusohjeineen.

Asiakkaiden tarvitsemia palveluja voidaan tarvittaessa järjestää esimerkiksi ostopalveluna ja palvelusetelillä. Palveluntuottajien toimintaa valvoo kotihoidon palveluvastaava. Keskustelun mukaan palveluntuottaja valvovat toisensa toimintaa.

Kotihoidossa on 3 terveydenhoitajan, 0,5 fysioterapeutin, 25,5 lähihoitajan, 1 päivätoiminnan, 1 sosiaaliohjaajan ja 1 autonkuljettajan vakanssia.

Terveydenhoitajat tekevät kotihoidon asiakkaille säännöllisiä tarkastuksia ja edellisen kerran on tehty toukokuussa 2019.

Kotihoidossa on omalääkäri, jolta työntekijät saavat konsultaatiota. Tarvittaessa lääkäri käy kotikäynnillä asiakkaiden luona. Keskustelun mukaan tänä syksynä Sallassa on alkamassa kotisairaaloiminta.

Keskustelun mukaan palaute hammashoitopalveluista on hyvää. Suuhygienisti on antanut 4 tuntia opetusta kotihoidon työntekijöille ja suuhygienisti käy hoivakodissa kerran vuodessa.

Keskustelun mukaan Sallan kunnassa on panostettu geriatriseen hoitotyöhön ja asiakkaiden toimintakykyyn ja kotona selviytymiseen. Esimerkiksi yli 75-vuotiaat asukkaat saavat hakemuksesta maksuttoman lumen aurauksen talvella. Kunnassa on fysioterapeutti, joka tekee 50 % työajasta kotihoidon asiakkaiden kanssa. Hän tekee arvioita asiakkaiden apuvälineiden ja asunnon muutostöiden tarpeesta.

Asiakkailla on käytössä turvapuhelimia ja ovi hälyttimiä. Ketään asiakasta ei suljeta lukkojen taakse. Turvapuhelimien toiminnan tarkastaa kotihoito. Omavalvontasuunnitelmassa ei ole mainintaa siitä, miten usein kotihoidon työntekijät tarkastavat turvapuhelimien toiminnan.

Kotihoidon ateriat valmistetaan Attendon Hopeaharjussa, josta kotihoidon autonkuljettaja toimittaa ateriat asiakkaille. Keskustelun mukaan aterioissa ei ole päiväyksiä, josta voisi seurata aterioiden säilyvyyttä ja aterioiden syöntiä.

Sosiaali- ja terveystoiminnan pöytäkirjaluonnokseen antaman kommentin mukaan, suuhygienisti ei käy kotihoidon asiakkaiden luona. Kotihoidon asiakkaat kuuluvat suun terveydenhuollon kutsujärjestelmään ja uudet asiakkaat ilmoitetaan suostumuksellaan suun terveydenhuollon kutsujärjestelmään. Turvapuhelimen toiminta tarkastetaan joka viides viikko Museotiellä ja kylän tiimissä verenpaineen mittaamisen yhteydessä.

Kotihoidon pöytäkirjaluonnokseen antamien kommenttien mukaan kotiin kuljetettaviin aterioihin ei ole merkattu päivämääriä pyynnöstä huolimatta. Asiasta ollaan uudelleen yhteydessä Attendon esimieheen.

Sosiaalihuoltolain 1 §:n ensimmäisen momentin kohta kolmen mukaan lain tarkoituksena on turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet.

Sosiaalihuoltolain 12 §:n 1 momentin mukaan jokaisella kunnassa oleskelevalla henkilöllä on oikeus saada kiireellisessä tapauksessa yksilölliseen tarpeeseensa perustuvat sosiaalipalvelut siten, ettei hänen oikeutensa välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon vaarannu. Muussa kuin kiireellisessä tapauksessa henkilöllä on oikeus saada riittävät sosiaalihuollon palvelut kotikuntalaissa tarkoitetulta kotikunnaltaan tai siltä kuntayhtymältä, johon kotikunta kuuluu, ellei muualla laissa toisin säädetä.

Sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaan kunnallisina sosiaalipalveluina on järjestettävä muun muassa kotipalvelua ja kotihoitoa. Kotipalvelulla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 19 § 1 momentin mukaan muun muassa asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, asiointiin sekä muihin jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Kotipalvelua annetaan 2 momentin mukaan muun muassa sairauden ja toimintakykyä alentavan syyn tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella niille henkilöille, jotka tarvitsevat apua selviytyäkseen 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä ja toiminnoista. Kotipalveluun sisältyvinä tukipalveluina annetaan ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalveluja sekä sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluja.

Vanhuspalvelulain 7 §:n 1 momentin mukaan kunnan on järjestettävä ikääntyneen väestön sosiaalipalvelut sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnan ikääntyneen väestön hyvinvointi, sosiaalinen turvallisuus ja toimintakyky edellyttävät. Palvelut on järjestettävä niin, että ne ovat kunnan ikääntyneen väestön saatavissa yhdenvertaisesti.

Sallassa on kolme kotihoidon aluetta: pohjoinen, läntinen ja eteläinen. Kyseisillä alueilla asuu kussakin yksi lähihoitaja, joka hoitaa alueella asuvia kotihoidon asiakkaita arkipäiväisin. Työntekijöiden mukaan asiakkaat jotka tarvitseva apua iltaisin tai viikonloppuisin, joutuvat muuttamaan kirkonkylälle. Jos asiakas ei halua muuttaa lähemmäs kirkonkylää, on hänelle mahdollista järjestää yksilöllisiä palveluja.

Keskustelun mukaan yöaikaan kotihoitoa voidaan tarjota vain kirkonkylällä asuville asiakkaille. Haastatellut kertovat että, syrjäkylillä asuvien asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun vuoksi kellekään ei tarjota kotihoitoa. Tähän on syynä pitkät välimatkat ja kustannukset.

Kotihoidon työntekijöiden antamien kommenttien mukaan, kotihoitoa järjestetään iltaisin ja viikonloppuisin eteläisellä alueella, mutta hoito on laajentumassa myös pohjoiselle ja läntiselle alueelle.

Saattohoito

Keskustelun mukaan saattohoitoa voidaan järjestää asiakkaiden kotiin. Työntekijöille on annettu saattohoitokoulutusta ja tällä hetkellä yksi työntekijä on pitkässä koulutuksessa. Työntekijöiden mukaan kotihoidon työntekijä käy niin monta kertaa kuin tarvitaan. Kotisairaanhoidon ei pystynyt tarkastuksen aikaan käymään iltaisin tai viikonloppuisin.

Sosiaali- ja terveysjohtajan pöytäkirjaluonnokseen antaman kommentin mukaan asiakkaan luona voi käydä iltaisin ja viikonloppuisin terveydenhoitaja tai osaston/kotisairaalan sairaanhoitaja.

Itsemääräämisoikeus ja rajoitustoimenpiteet

Sallan kotihoidolle on laadittu oma omavalvontasuunnitelma. Suunnitelmaan on kirjattu osio itsemääräämisoikeuden rajoittamisen periaatteista ja käytännöistä.

Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Sosiaalihuollon asiakaslain 8 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide ja muutoinkin kunnioitettava hänen itsemääräämisoikeuttaan.

Rajoitustoimenpiteestä on kysymys silloin, kun toimenpiteellä puututaan vanhuksen perusoikeuksiin, kuten liikkumisvapauteen ja itsemääräämisoikeuteen. Perusoikeuden rajoittamisen perusteiden tulee olla hyväksyttäviä ja rajoituksen tulee olla painavan tarpeen vaatima. Rajoitusten on oltava suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Tämä tarkoittaa, että rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Perusoikeuden rajoitus on sallittu ainoastaan, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on välttämätöntä. Perusoikeuksia rajoitettaessa on myös huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelystä. Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien rajoittaminen on sallittua vain, jos rajoittaminen perustuu lakiin, joka on riittävän täsmällinen ja sisältää asianmukaiset oikeussuojakeinot.

Vanhusten kotihoidossa, palveluasumisessa tai laitoshoidossa olevien asiakkaiden liikkumisvapauden, itsemääräämisoikeuden ja muiden perusoikeuksien rajoittamisesta ei ole lainsäädäntöä.

Laillisuusvalvonnassa on vakiintuneesti katsottu, että palveluasumisyksikön tai laitoshoidon asukkaan vapauden rajoittaminen on sallittua vain lääkärin päätöksen perusteella. Kotihoidon työntekijät eivät saa käyttää rajoitustoimenpiteitä kotihoidon asiakkaille.

Keskustelussa johtava lääkäri kertoi, että Sallassa ei käytetä rajoitustoimenpiteitä. Kotihoidon omavalvontasuunnitelmaan on kuitenkin kirjattu rajoitustoimenpiteisiin liittyviä periaatteita.

Työntekijöiden ilmoitusvelvollisuus

Sosiaalihuoltolain 48 §:n mukaan sosiaalihuollon henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajina toimivien henkilöiden on toimittava siten, että asiakkaalle annettavat sosiaalipalvelut toteutetaan laadukkaasti. Edellä 1 momentissa tarkoitetun henkilön on ilmoitettava viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta kunnan sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Kunnan ja yksityisen palveluntuottajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on sisällytettävä 47 §:ssä tarkoitettuun omavalvontasuunnitelmaan. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Omavalvontasuunnitelmaan ei ole kirjattu menettelyohjeita siitä, kenelle työntekijä tekee ilmoituksen, jos havaitsee asiakkaaseen kohdistuvaa epäasiallista kohtelua.

Työn organisointi

Kotihoidon työntekijöillä on käytössä mobiililaitteet, joissa näkyy päivän aikataulu, asiakkaat, tehtävät, lääkitys ja kotisairaanhoido. Mobiiliin kirjataan käynnin alkuaika ja loppuaika. Optimointiohjelmaan on lisätty asiakkaiden ulkoilua.

Keskusteluissa työntekijöiden ja luottamismiesten kanssa tuotiin esille vaikeus saada kotihoidon päteviä työntekijöitä ja sijaisia. Kun on kiire, työntekijät hoitavat vain välttämättömät tehtävät. Iltavuorossa voi olla 18–20 asiakasta. Sijaiset voivat olla hoitoapulaisia, joilla ei ole lääkälupia. Kotihoidossa on kahden hoidettavaa, vaikka kriteereissä yhden hoidettavaa. Käytännössä työntekijöillä ei ole juuri aikaa ulkoiluun asiakkaiden kanssa.

Kotihoidon työntekijöiden pöytäkirjaluonnokseen antamien kommenttien mukaan ulkoilua asiakkaiden kanssa on optimoitu järjestelmään vaihtelevasti.

Omavalvontasuunnitelma

Vanhuspalvelulain 23 §:n 1 momentin mukaan toimintayksikön johtajan on huolehdittava, että toimintayksikössä järjestetään omavalvonta palvelujen laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Omavalvontaa varten on laadittava omavalvontasuunnitelma, joka on pidettävä julkisesti nähtävänä. Suunnitelman toteutumista on seurattava ja palveluja kehitettävä toimintayksikön palveluja saavilta iäkkäiltä henkilöiltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä toimintayksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella.

Valviran omavalvontaa koskevan määräyksen (1/2014) mukaan omavalvontasuunnitelma tulee päivittää, kun toiminnassa tapahtuu palvelun laatuun ja asiakasturvallisuuteen liittyviä muutoksia. Toimintayksikkökohtainen ajan tasalla oleva omavalvontasuunnitelma on pidettävä yksikössä julkisesti nähtävänä siten, että asiakkaat, omaiset ja yksikön omavalvonnasta kiinnostuneet voivat tutustua siihen ilman erillistä pyyntöä.

Kotihoidon pöytäkirjaluonnokseen antamien kommenttien mukaan omavalvontasuunnitelmasta poistetaan kohta rajoitustoimenpiteistä ja lisätään menettelyohjeet työntekijöiden ilmoitusvelvollisuudesta. Päivitetty omavalvontasuunnitelma viedään kunnan internet-sivuille toukokuussa 2020.

3 APULAIKESASIAMIEHEN KANNANOTOT

Apulaisoikeusasiamies piti hyvänä, että kunnassa on fysioterapeutti, jonka työajasta 50 % on osoitettu kotihoidon asiakkaille. Hän piti myös hyvänä terveydenhoitajien säännöllisiä tarkastuksia kotihoidon asiakkaille.

Apulaisoikeusasiamies piti hyvänä, että kotihoidon lisääntyneisiin lääkepoikkeamiin puututtiin ja että selvitystyöhön ja ratkaisuehdotusten etsimiseen otettiin mukaan koko henkilökunta.

Apulaisoikeusasiamies toteaa, ettei rajoitustoimenpiteiden käyttäminen ole sallittua kotihoidon työntekijöille. Rajoitustoimenpiteestä ei kuitenkaan ole kysymys silloin, jos liikkumista estävä väline, esimerkiksi sängynlaidat, on käytössä henkilöllä, joka ei kykene liikkumaan. Jos kotihoidon työntekijät havaitsevat, että asiakasta hoitava omainen käyttää rajoittamiseen tarkoitettua välinettä, on arvioitava erikseen sekä asiakkaan että häntä hoitavan henkilön mahdollinen lisätuen tarve. Arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota sekä käytettyjen palvelujen riittävyteen, että niiden soveltavuuteen.

Apulaisoikeusasiamies toteaa, että koska rajoitustoimenpiteitä ei voida käyttää, ei omavalvontasuunnitelmassa ei tule olla periaatteita rajoitteiden käytöstä.

Apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota siihen, että omavalvontasuunnitelmaan ei ole kirjattu sitä, että työntekijät ovat velvollisia ilmoittamaan havaitsemastaan asiakkaaseen kohdistuvasta epäasiallisesta kohtelusta ja siitä kenelle asiasta tulee ilmoittaa.

Apulaisoikeusasiamies toteaa, että saavutettavuuden kannalta kotihoidon omavalvontasuunnitelma olisi hyvä panna esille myös kunnan internet-sivuille.

Apulaisoikeusasiamies toteaa, ettei kunta saa yksittäisen asiakkaan kohdalla evätä tai lykätä kotihoitoon sisältyvän palvelun saamista yksinomaan sillä perusteella, että kunnassa on tehty päätös, ettei kyseistä palvelua anneta lainkaan yöllä, ellei kyseisen henkilön oikeutta välttämättömään huolenpitoon voida tosiasiallisesti turvata muilla tavoin. Kotihoidon palveluja ei esimerkiksi tarvitse antaa yöllä, jos tarvittavat palvelut on mahdollista antaa päivällä siten, ettei palveluntarvetta synny yöllä. Satunnainen yöllinen palveluntarve voidaan myös hoitaa toisen palvelun avulla, mikäli palvelun avulla voidaan turvata välttämätön huolenpito ja ihmisarvoinen elämä.

Arvioitaessa asiakkaiden oikeutta kotihoidon palvelujen saamiseen tulee kiinnittää huomiota sosiaalihuoltolain 21 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista ja sisältävät sekä asumisen että palvelut. Apulaisoikeusasiamies korostaa myös perustuslain turvaamaa oikeutta valita asuinpaikkansa sekä ihmisten yhdenvertaisuutta ja syrjinnän kieltoa.

Palvelujen järjestäminen siten, että kotihoitoa ei olisi toisilla alueilla mahdollista saada iltaisin ja viikonloppuisin lainkaan, eikä palveluntarvetta olisi mahdollista turvata muiden palvelujen avulla näinä aikoina, loukkaisi asukkaiden perusoikeuksia. Saadun tiedon mukaan kunta on korjannut palvelun järjestämiseen liittyneitä puutteita käytyjen keskustelujen perusteella.

Sosiaalihuoltolain 45 §:n mukaan asiakkaalla on oikeus saada kirjallinen päätös sosiaalipalvelujen järjestämisestä. Apulaisoikeusasiamies huomauttaa, että velvollisuus kirjallisen päätöksen antamiseen koskee myös kielteisiä päätöksiä. Kielteisen päätöksen saaminen on erityisen tärkeää, jotta henkilö voisi käyttää hänelle lain mukaan kuuluvaa muutoksenhakuoikeutta. Kielteisten päätösten avulla kunta voi myös saada tietoa puuttuvista palveluista. Velvollisuus kirjallisen päätöksen antamiseen koskee niitäkin tilanteita, joissa asiakas on jättänyt hakemuksen suullisesti.

Ellei laissa toisin säädetä asiakkaalla ei ole oikeutta saada kunnalta juuri tiettyä palvelua, mutta kunnan on vastattava lain säättämässä puitteissa asiakkaiden palvelujen tarpeeseen. Palvelujen tarvetta arvioitaessa asiakkaalle on sosiaalihuoltolain 36 §:n mukaisesti selvitettävä hänen yleis- ja erityislainsäädäntöön perustuvat oikeutensa ja velvollisuutensa sekä erilaiset vaihtoehdot palvelujen toteuttamisessa ja niiden vaikutukset samoin kuin muut seikat, joilla on merkitystä hänen asiassaan. Selvitys on annettava siten, että asiakas ymmärtää riittävästi sen sisällön ja merkityksen. Arviointia tehtäessä on kunnioitettava asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja otettava huomioon hänen toiveensa, mielipiteensä ja yksilölliset tarpeensa. Toimittaessa lain mukaisesti palvelujen tarpeen arviointia ja eri vaihtoehtojen punnintaa tehdään yhdessä asiakkaan kanssa. Apulaisoikeusasiamies kiinnittää kuitenkin huomioita siihen, että asiakkaalla on oikeus saada kielteinen päätös niissä tilanteissa, joissa asiakkaan palveluntarpeeseen vastataan muulla palvelulla kuin mitä hän on alun perin hakenut.

Apulaisoikeusasiamies on korostanut asukkaiden päivittäisen ulkoilun tärkeyttä osana sosiaalihuollon asiakaslain 4 §:ssä tarkoitettua hyvää hoitoa. Riittävän ulkoilun toteuttamisessa on kyse perustarpeista huolehtimisesta ja siten myös ihmisarvon kunnioittamisesta. Apulaisoikeusasiamies pitää tärkeänä, että huolehditaan siitä, että kotihoidon asiakkaat saavat tarvittavaa apua voidakseen ulkoilla säännöllisesti. Apulaisoikeusasiamies toteaa, ettei kotihoidon asiakkaiden riittävästä ulkoilusta huolehtiminen ei voi olla ainoastaan vapaaehtoistyön varassa.

Tähän pöytäkirjaan on kirjattu asioita, joita tarkastuksella on havaittu tai joista on tarkastuksen aikana keskusteltu. Pöytäkirjaan on kirjattu myös asioita, jotka ovat käyneet ilmi tarkastukseen liittyvistä asiakirjoista. Tarkastuskohteessa voi olla perus- ja ihmisoikeusongelmia, jotka eivät ole tulleet esille tarkastuksen aikana.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Kaisu Lehtikangas
vanhempi oikeusasiamiehensihteeri